

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อน
นโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น
กรณีศึกษา ตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรี

THE COLLABORATION BETWEEN PUBLIC, PRIVATE, AND
CIVIL SOCIETY SECTORS IN PUSHING THE POLICY OF
COMMUNITY MARKETS FOR PROMOTING LOCAL BUSINESS:
A CASE STUDY OF FLOATING MARKETS IN NONTHABURI

อรกช ลิ้มสมบัติอนันต์*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยพร รัตนเศรษฐ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น และ (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interviews) และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) คือ ผู้ที่กำหนดนโยบาย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น จำนวน 15 คน ประกอบด้วย บุคคลจากหน่วยงานภาครัฐ คือ ข้าราชการระดับปฏิบัติการ กระทรวงพาณิชย์ จำนวน 2 คน หน่วยงานภาคเอกชน คือ ผู้บริหารตลาดน้ำไทรน้อย ตลาดน้ำวัดตะเคียน และตลาดน้ำวัดใหญ่สว่างอารมณ์ จำนวน 3 คน และภาคประชาสังคม คือ ประชาชนทั่วไป (ผู้ค้าในตลาด) ในพื้นที่ตลาดน้ำไทรน้อย ตลาดน้ำวัดตะเคียน และตลาดน้ำวัดใหญ่สว่างอารมณ์ จำนวน 10 คน

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น มีความร่วมมือกันโดยการ มุ่งเน้นการก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และมีการดำเนินการ ที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามประเด็นของความร่วมมือ 4 องค์ประกอบ คือ ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในด้านการทำแผน ความร่วมมือในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความร่วมมือในด้านการปฏิบัติและความร่วมมือในด้านการประเมินผล จนเกิดเป็นสิ่งที่สนับสนุน ให้เกิดความร่วมมือที่มีลักษณะ ดังนี้ 1. มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ตรงกัน 2. การใช้ทรัพยากรที่ พึ่งพากันและกัน 3. การร่วมระดมความคิดและร่วมวางแผนในการทำงานร่วมกัน 4. การใช้ข้อมูล ร่วมกันหรือแลกเปลี่ยนกัน 5. โครงสร้างและกลไกการทำงานประสานการติดต่อสื่อสาร 6. การให้ ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม 7. การประเมินผลร่วมกัน

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 ปัจจัยสำคัญ คือ 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) ทักษะคติของสมาชิกใน ชุมชนที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ 3) ขาดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กร อื่นๆ ซึ่งในการศึกษานี้เป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเน้นการมีส่วนร่วม และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาตลาดชุมชนแบบยั่งยืนแก่ชุมชนภายใต้ การดำเนินการที่เชื่อมโยงกันในทุกภาคส่วนต่อไป

คำสำคัญ : ความร่วมมือ, นโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น, ตลาดน้ำจันทนนวนบุรี

บทนำ

เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและการติดต่อสื่อสารก็ย่อมส่งผลทำให้บริบทของประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนเส้นทาง คมนาคมเกิดความสะดวกมากขึ้นช่องทางการจำหน่ายใช้สอยเพื่อการซื้อขายสินค้ามีมากขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจจึงเน้นการสร้างความมั่นคงของระบบในมิติต่างๆ ทั้งการผลิตสินค้าในภาค เกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกจึงทำให้ระบบเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าหรือระดับ ชุมชนต่างๆ ได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของโลกในปัจจุบันซึ่งตลาดชุมชน ในพื้นที่ต่างๆ จากที่เคยเน้นเป็นจุดศูนย์รวมเพื่อการจำหน่ายซื้อขายสินค้าและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารของชุมชนบางแห่งกลายเป็นตลาดร้างบางแห่งมีจำนวนผู้ซื้อ/นักท่องเที่ยวลดน้อยลง ทำให้ตลาดชุมชนบางแห่งที่ยังคงอยู่ต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินการเพื่อให้เข้ากับทิศทางเศรษฐกิจ ภาคการบริการ โดยการดึงศักยภาพอัตลักษณ์ เอกลักษณ์และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมา

บอกเล่าถ่ายทอดเรื่องราวที่ผ่านมาซึ่งต้องลงทุนด้วยงบประมาณเพื่อการพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อที่จะสร้างรายได้ สร้างอาชีพ สร้างงานให้กับคนในชุมชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงลักษณะของความร่วมมือเพื่อเสนอหลักการและแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการดำเนินการด้านการพัฒนาและส่งเสริมตลาดชุมชนในจังหวัดนนทบุรี โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งแนวทางความร่วมมือที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตลาดชุมชน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ตลาดชุมชนที่จะต้องพัฒนาให้มีการดำเนินการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการความร่วมมือ และพัฒนาในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับตลาดชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น

แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

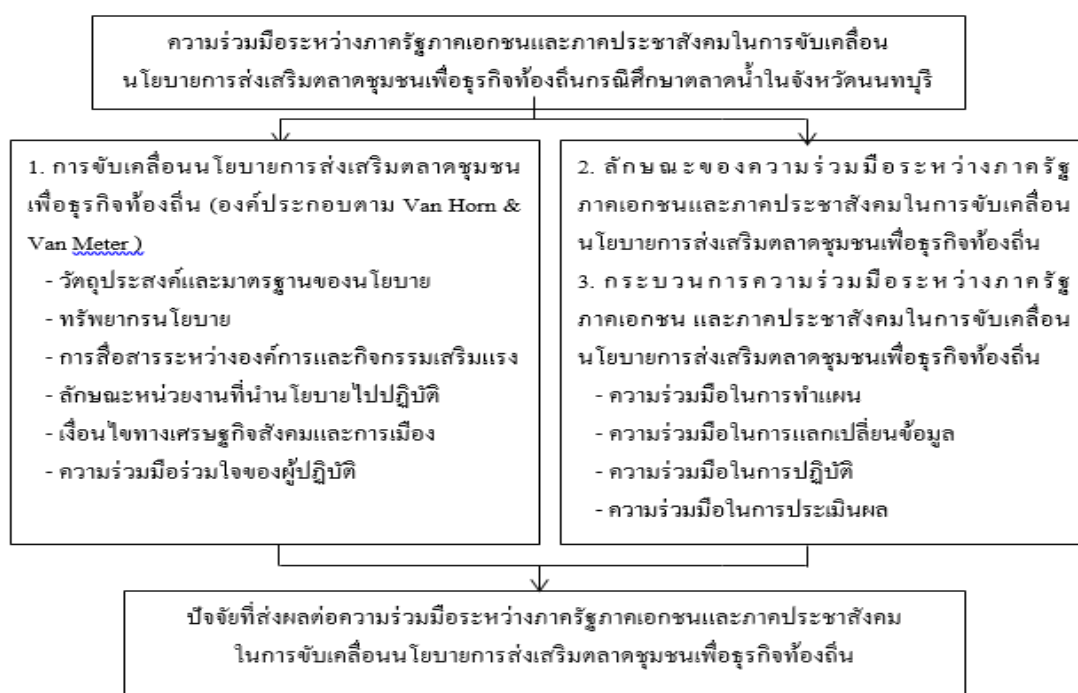
แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่นกรณีศึกษาตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเพื่อใช้เป็นองค์ความรู้พื้นฐานในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังต่อไปนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ Wood and Gray (1991) ได้ระบุว่า ความร่วมมือเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง หน้าที่ กฎเกณฑ์ การปฏิบัติงานร่วมกัน โดยสรุปได้ว่า ผู้ที่เข้าร่วมมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการที่สุดแต่ละฝ่ายยอมรับในการมีผู้นำร่วมกันเป็นความร่วมมือที่หวังผลระยะยาวมีส่วนร่วมทุกกระบวนการตั้งแต่การวางแผนการปฏิบัติงานและการประเมินผลยอมรับความเสี่ยงและผลที่เกิดขึ้นร่วมกันใช้ทรัพยากรร่วมกันโดยความร่วมมือจะเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในการดำเนินกิจกรรม โดยสิ่งสำคัญก็คือมีการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลการ

ร่วมมือกันแก้ปัญหาและการตัดสินใจร่วมกัน และวรสุตา สุขารมณ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยพร้อมอธิบายสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของความร่วมมือ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความร่วมมือในการทำแผน 2) ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล 3) ความร่วมมือในการปฏิบัติ 4) ความร่วมมือในการประเมินผล 5) ความร่วมมือในการบันทึกข้อตกลง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ วรเดช จันทรศร (2543:535) ได้ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางปรับปรุงนโยบายแผนงานและการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้นและสร้างกลยุทธ์เพื่อที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จโดยใช้ตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Van Horn & Van Meter, 1975 ได้มองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งจากภาครัฐและเอกชนโดยคณะบุคคลหรือปัจเจกบุคคลก็ได้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้เป็นกระบวนการต่อเนื่องระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติและตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยให้ความสนใจความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามนโยบาย ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอก 2 ตัวแปร ได้แก่ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย และทรัพยากรตัวแปรภายใน (Internal Variables) 4 ตัวแปร ได้แก่ การสื่อสารระหว่างองค์การและการบังคับใช้กฎหมาย ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองและทัศนคติของผู้ปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูล การศึกษานี้มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ คือ ข้าราชการระดับปฏิบัติการ กระทรวงพาณิชย์ จำนวน 2 คน หน่วยงานภาคเอกชน คือ ผู้บริหารตลาดน้ำไทรน้อย ตลาดน้ำวัดตะเคียน และตลาดน้ำวัดใหญ่สว่างอารมณ์ จำนวน 3 คน และภาคประชาสังคม คือ ประชาชนทั่วไป (ผู้ค้าในตลาด) ในพื้นที่ตลาดน้ำไทรน้อย ตลาดน้ำวัดตะเคียน และตลาดน้ำวัดใหญ่สว่างอารมณ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ทำการค้าในตลาดมาเป็นเวลานาน และเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาตลาดสามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก จำนวน 10 คน

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ คู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์ (Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

4) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) โดยการนำข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) มาดำเนินการในการวิเคราะห์และสังเคราะห์หาลักษณะความร่วมมือและปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น เพื่อตอบโจทย์งานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นในด้านลักษณะของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น ทุกภาคส่วนนั้นมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการสนับสนุนและขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่นโดยหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนนทบุรี ตลาดน้ำไทรน้อย ตลาดน้ำวัดตะเคียน และตลาดน้ำวัดใหญ่สว่างอารมณ์ ซึ่งมีแนวทางความร่วมมือที่มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามประเด็นของความร่วมมือทั้ง 4 ด้าน คือ ทุกภาคส่วนได้ให้ความร่วมมือในด้านการวางแผน ความร่วมมือการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ซึ่ง

กันและกัน ความร่วมมือในการปฏิบัติโดยจัดกิจกรรมร่วมกัน และความร่วมมือดำเนินการติดตาม และประเมินผลร่วมกัน ซึ่งมีหลักการและแนวทางในความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและ ภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น โดยแจกแจง เป็นตารางที่ปรากฏ ดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูล	ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อน
ภาครัฐ	นโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น
กรมการค้าภายใน	ความร่วมมือภาครัฐ 1. จัดทำแผนการ/กรอบการดำเนินโครงการการพัฒนาตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น 1.1 ลงพื้นที่สำรวจตลาดเป้าหมาย 1.2 พิจารณางบประมาณ
สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดนนทบุรี	- กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์ - กิจกรรมจัดพิธีเปิดตลาดต้องชม - กิจกรรมกระตุ้นการซื้อขายและเชื่อมโยงสินค้า - กิจกรรมประชาสัมพันธ์ - กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและผู้ค้าในตลาด - จัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารตลาด ประกอบการ ตลาดผู้ค้าในตลาด และกลุ่มเกษตรกรที่จำหน่ายสินค้าในตลาด 1.3 จัดพิธีเปิดตลาดต้องชม 1.4 พัฒนาตลาดอย่างต่อเนื่อง - ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตลาดต้องชม - การพัฒนาและส่งเสริมตลาดหลังจากการเป็นตลาดต้องชม 2. จัดการประชุมหารือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาตลาดชุมชนให้กลายเป็นตลาดต้องชม รวมทั้ง การแลกเปลี่ยน ข้อมูลของตลาดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปพิจารณาตามหลักเกณฑ์การพัฒนา ตลาดชุมชน 3. ติดต่อประสานงานและลงพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินการเปิดงานพิธีตลาดต้อง ชมและดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมโดยลงพื้นที่ร่วมกับคณะผู้บริหารร่วมพิธีเปิดงาน 4. ดำเนินการจัดเก็บแบบสำรวจความพึงพอใจ/แบบสอบถาม กลุ่มผู้ประกอบการ/

	ร้านค้า เกษตรกรที่นำสินค้ามาจำหน่ายและกลุ่มผู้บริโภค นักท่องเที่ยว ความร่วมมือภาคเอกชน 1. จัดประชุมหารือและลงพื้นที่พูดคุยระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และทรัพยากรที่สำคัญ สร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจในการพัฒนาตลาดชุมชนภายใต้ความร่วมมือและการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ 2. จัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน โดยมีการสอบถามความต้องการของผู้บริหารตลาด ก่อนที่จะประสงค์ต้องการจัดกิจกรรมในรูปแบบใด เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนงาน 3. จัดการพัฒนาและส่งเสริมตลาดชุมชนในพื้นที่ให้มีความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน 4. จัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพให้ผู้บริหารตลาด ผู้ประกอบการ ผู้ค้าในตลาด ให้ทุกภาคส่วนร่วมได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา 5. มีการแจกแบบสำรวจ/แบบสอบถามให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลของโครงการเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความร่วมมือภาคประชาสังคม 1. จัดกิจกรรมพัฒนาตลาดชุมชนโดยให้ผู้ค้าในตลาดได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานภาครัฐได้จัดทำขึ้น 2. จัดโครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ผู้ค้าในตลาด รวมทั้งกลุ่มเกษตรกรที่จำหน่ายสินค้าได้เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ผู้ค้าในตลาดมีองค์ความรู้ในการพัฒนาตลาดและสินค้าให้มีจุดเด่นตามเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของตลาดชุมชนให้สามารถแข่งขันกับการค้ายุคใหม่ได้ 3. จัดแบบสำรวจ/แบบสอบถามให้ผู้ค้าในตลาดได้มีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลของโครงการเพื่อนำไปเป็นการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตลาดชุมชนพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ผู้ให้ข้อมูล	ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบาย
ภาคเอกชน	การส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น
ตลาดน้ำไทรน้อย	1. มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเสนอความต้องการในการคัดเลือกจัดกิจกรรมต่างๆ และเสนอความประสงค์ขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์และตกแต่งสถานที่บริเวณโดยรอบตลาด และการสนับสนุนพิเศษ เช่น ถังขยะ ฝักันเปื้อนผ้าปูโต๊ะ จัดช้อนที่นั่งหรือโต๊ะ ป้ายชื่อร้านค้า เป็นต้น เพื่อนำมาในพัฒนาตลาดชุมชน 2. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยมีการให้ข้อมูลของตลาด เช่น ข้อมูลเบื้องต้นของตลาด ข้อมูลผู้ขายสินค้า เรื่องราว/ประวัติความเป็นมาของตลาด ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในบริเวณใกล้เคียงตลาด 3. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานภาครัฐจัดทำให้เป็นไปตามแผน 4. มีส่วนร่วมในการประเมินผลของโครงการ โดยทำแบบสอบถามจากที่หน่วยงานภาครัฐได้จัดทำขึ้นให้ผู้บริหารตลาด ผู้ค้าในตลาดประเมินผล
ตลาดน้ำวัดใหญ่ สว่างอารมณ์	1. มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเสนอความต้องการในการคัดเลือกจัดกิจกรรมต่างๆ และเสนอความประสงค์ขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์และตกแต่งสถานที่บริเวณโดยรอบตลาด และการสนับสนุนพิเศษ เช่น ถังขยะ ฝักันเปื้อนผ้าปูโต๊ะ จัดช้อนที่นั่งหรือโต๊ะ ป้ายชื่อร้านค้า เป็นต้น เพื่อนำมาในพัฒนาตลาดชุมชน 2. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยมีการให้ข้อมูลของตลาด เช่น ข้อมูลเบื้องต้นของตลาด ข้อมูลผู้ขายสินค้า เรื่องราว/ประวัติความเป็นมาของตลาด ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในบริเวณใกล้เคียงตลาด 3. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานภาครัฐจัดทำให้เป็นไปตามแผน 4. มีส่วนร่วมในการประเมินผลของโครงการ โดยทำแบบสอบถามจากที่หน่วยงานภาครัฐได้จัดทำขึ้นให้ผู้บริหารตลาด ผู้ค้าในตลาดประเมินผล
ผู้ค้าในตลาด ตลาดน้ำวัดตะเคียน	1. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยมีการให้ข้อมูลของตลาด เช่น ข้อมูลเบื้องต้นของตลาด ข้อมูลผู้ขายสินค้า เรื่องราว/ประวัติความเป็นมาของตลาด ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในบริเวณใกล้เคียงตลาด 2. มีส่วนร่วมในการประเมินผลของโครงการ โดยทำแบบสอบถามจากที่หน่วยงานภาครัฐได้จัดทำขึ้นให้ผู้บริหารตลาด ผู้ค้าในตลาดประเมินผล

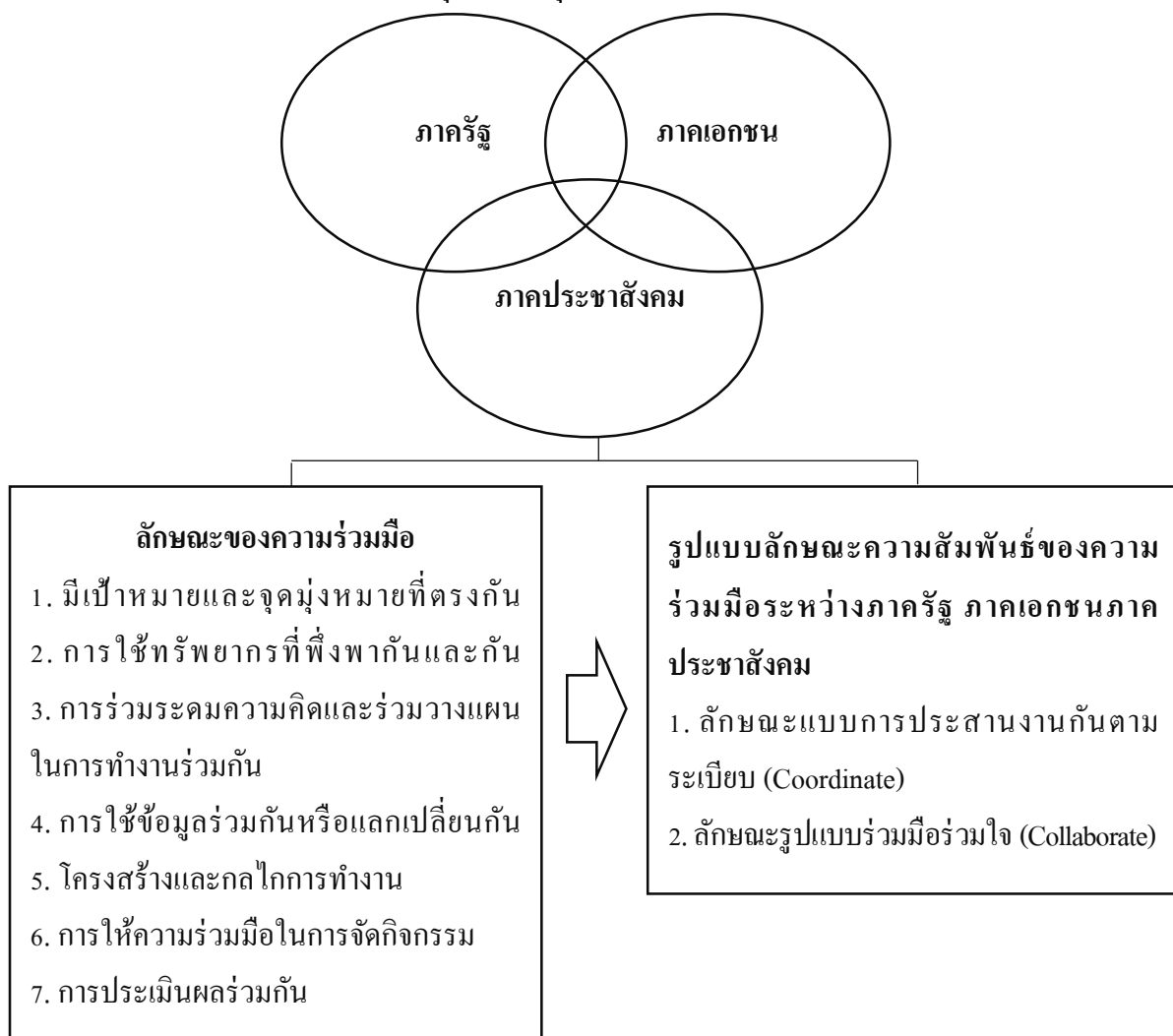
ผู้ให้ข้อมูล	ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อน
ภาคประชาสังคม	นโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น
ผู้ค้าในตลาด ตลาดน้ำไทรน้อย	1. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น ได้แก่ - กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์ ได้แก่ การติดป้ายราคาสินค้า - กิจกรรมจัดพิธีเปิดตลาดต้องชม - กิจกรรมกระตุ้น การซื้อขายและเชื่อมโยงสินค้า เช่น การจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในราคาประหยัด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงได้รับทราบถึงการจัดพิธีเปิดตลาดต้องชม และสนใจให้เที่ยวชมและอุดหนุนสินค้าในตลาดต้องชม เช่น ไข่ไก่ น้ำมันพืช น้ำตาล และข้าวสาร - กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและผู้ค้าในตลาด เช่น กิจกรรมเล่นเกม Workshop เป็นกิจกรรม DIT GO ที่ภาครัฐช่วยจ่ายให้ครั้งเดียว และประชาชนออกอีกเดี๋ยวมียอดค่า 50 บาท - กิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการตลาด ผู้ค้าในตลาด และกลุ่มเกษตรกรที่จำหน่ายสินค้าในตลาด 2. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ผู้ค้าในตลาด รวมทั้งกลุ่มเกษตรกรที่จำหน่ายสินค้า เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ โดยวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาแก่ผู้ค้าในตลาดโดยตรง 3. มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการของหน่วยงานภาครัฐ
ผู้ค้าในตลาด ตลาดน้ำวัดใหญ่ สว่างอารมณ์	1. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น ได้แก่ - กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์ ได้แก่ การติดป้ายราคาสินค้า - กิจกรรมจัดพิธีเปิดตลาดต้องชม - กิจกรรมกระตุ้น การซื้อขายและเชื่อมโยงสินค้า เช่น การจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในราคาประหยัดร้านธงฟ้า เช่น ไข่ไก่ น้ำมันพืช น้ำตาล ข้าวสาร เป็นต้น - กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและผู้ค้าในตลาด เช่น ให้นักท่องเที่ยวและผู้ค้าในตลาดได้ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม มีการแจกคู่มือส่วนลดให้ 50 บาท เพื่อเป็นการกระตุ้นการขายให้นักท่องเที่ยวหรือประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้ามาจับจ่ายใช้สอยสินค้าในชุมชน โดยมีส่วนลด

	2 แบบ ได้แก่ 1) คู่มือส่วนลดเงินสด 2) คู่มือส่วนลดคนละครั้ง โดยเป็นการ สแกนคิวอาร์โค้ด 2. มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการของหน่วยงานภาครัฐ
ผู้ค้าในตลาด ตลาดน้ำวัดตะเคียน	1. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น ได้แก่ - กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์ ได้แก่ การติดป้ายราคาสินค้า 2. มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการของหน่วยงานภาครัฐ

จากข้างต้นที่ได้กล่าวมา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมได้ให้ความร่วมมือกันทั้ง 4 ด้าน จนเกิดเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือที่มีลักษณะ ดังนี้ 1. มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ตรงกัน 2. การใช้ทรัพยากรที่พึ่งพากันและกัน 3. การร่วมระดมความคิดและร่วมวางแผนในการทำงานร่วมกัน 4. การใช้ข้อมูลร่วมกันหรือแลกเปลี่ยนกัน 5. โครงสร้างและกลไกการทำงานประสานการติดต่อสื่อสาร 6. การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม 7. การประเมินผลร่วมกัน เห็นได้ว่า มีลักษณะเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เป็นลักษณะแบบการประสานงานกันตามระเบียบ (Coordinate) ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานที่ทุกฝ่ายมีข้อตกลงร่วมกัน มีการร่วมกันกำหนดวางแผนเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ทุกฝ่ายต้องการ ซึ่งการปฏิบัติงานจะอยู่ภายใต้ขอบเขตของพันธกิจที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และงบประมาณ ตามกระบวนการสำหรับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเป็นแบบเครือข่ายที่การทำงานร่วมกัน โดยภาครัฐได้จัดตั้งกลไกการทำงานในความร่วมมือ เช่นการสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่ผ่านการจัดทำโครงการ กิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐให้กับคนในชุมชน โดยภาครัฐพยายามปรับกลยุทธ์การทำงานที่มีการดึงกลุ่มภาคเอกชนและกลุ่มภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของนโยบายสาธารณะแต่ในบางกรณีอาจจะมีการกำหนดระเบียบหรือกระบวนการเฉพาะกิจเพื่อเป็นหลักยึดในการทำงาน ซึ่งจะยกเลิกเมื่อบรรลุภารกิจแล้ว เช่น การพบปะพูดคุย การปรึกษาหารือกันของคณะทำงานการประสานงานประสานข้อมูล รวมถึงการประชุม และความร่วมมือเป็นลักษณะรูปแบบร่วมมือร่วมใจ (Collaborate) เป็นการทำงานที่ทั้งทุกฝ่ายตกลงทำความเข้าใจและมีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จร่วมกันทุกฝ่าย ซึ่งภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมส่วนใหญ่จะมีเป้าหมายหลักที่ตรงกัน มีการสื่อสารประสานงานที่ตัดสินใจบนข้อมูลและการวิเคราะห์ร่วมกัน อีกทั้ง การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนแต่มีความ

ยึดหยุ่นของทุกฝ่ายที่ช่วยกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายนำไปสู่เป้าหมายที่ทุกฝ่ายนั้นเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือร่วมใจในลักษณะของพันธมิตร

ผู้วิจัยได้สรุปลักษณะของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น ได้ดังนี้

ในกรณีประเด็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น กรณีศึกษาตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่

1. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้การดำเนินการพัฒนาตลาดชุมชน การติดตามและการประสานงานระหว่างหน่วยงานส่วนต่างๆ ดำเนินการได้ไม่สะดวกเท่ากับการปฏิบัติงานในสถานการณ์ปกติ อีกทั้งการจัดอบรม

โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการตลาดส่งผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมอบรมโครงการ เนื่องจากไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมอบรมได้ ถึงแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาส่งเสริมด้วยก็ตามก็ยังคงมีความลำบากต่อผู้ประกอบการที่สูงอายุ

2. ทักษะของสมาชิกในชุมชนที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในพื้นที่ยังมีความเกรงกลัวในการเข้าร่วมและให้ข้อมูล ทั้งข้อมูลธุรกิจและมูลค่าที่จำหน่ายได้ เนื่องจากกลัวประเด็นเรื่องของการจัดเก็บภาษีและภาครัฐจะเข้ามาบริหารจัดการแทนชุมชน

3. ขาดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการพัฒนาตลาดร่วมกัน เช่น การสนับสนุนอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับตลาดชุมชน โดยหน่วยงานส่วนท้องถิ่นได้มอบอุปกรณ์ที่เหมือนกันกับหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาสนับสนุนเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1. หน่วยงานภาครัฐควรจะให้ประชาชนท้องถิ่นระดับผู้ค้าในตลาดเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้มีบทบาทในการตัดสินใจและเสนอแนะแนวทางการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ค้าในตลาดหรือประชาชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาลักษณะเป็นการนำโครงการและกิจกรรมที่วางแผนโดยหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ ขณะที่ผู้ค้าในตลาดหรือประชาชนในพื้นที่มีบทบาทเป็นผู้เข้าร่วมโครงการ ทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน หากประชาชนได้มีบทบาทในการนำเสนอแนวทาง ก็จะทำให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและเป็นกลไกในการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น

2. หน่วยงานภาครัฐควรจะมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อเชื่อมโยงตลาดต้องชมกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจท่องเที่ยว และภาครัฐดำเนินการในเรื่องแผนการท่องเที่ยวการจัดโปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่มีชื่อเสียงและมีความโดดเด่นของจังหวัดนนทบุรีเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

3. หน่วยงานภาครัฐควรจะมีการส่งเสริมความร่วมมือให้มากยิ่งขึ้น โดยการจัดเวทีหรือจัดการประชุมร่วมกันทุกภาคส่วนพูดคุยกันให้มากขึ้น เพื่อสะท้อนแนวคิดและค้นหาถึงปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข ทั้งนี้ จะได้เป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาในเชิงปริมาณควบคู่กับเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ให้ข้อมูลของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อน นโยบายการส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่นในพื้นที่ตลาดชุมชนอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ คู่มือการดำเนินงาน
โครงการตลาดชุมชนเพื่อธุรกิจท้องถิ่น “ตลาดต้องชม” (2559)
<https://mwsc.dit.go.th/backend/attach/Ok9LIToH0QmneB8.pdf>
- กรมการค้าภายใน. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกรมการค้าภายใน. (2565) สืบค้นข้อมูลเมื่อ 31 มกราคม 2564
<https://www.dit.go.th/Default.aspx>
- กรมการค้าภายใน สืบค้นกองส่งเสริมและบริหารระบบตลาด (ออนไลน์) สืบค้นข้อมูลเมื่อ 31 มกราคม 2564
<https://mwsc.dit.go.th/freshMarket.php?submitQuery=init&action=resetParam&instance=init&subType=1>
- กัลยกร แสงผล (2559) การพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำไทรน้อยโดยชุมชนมีส่วนร่วม (วิทยานิพนธ์การจัดการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์) <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/159272.pdf>
https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/TU.the.2010.557
- คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเตียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์สาขาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์)
<http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/154409.pdf>
- พรภณ พงษ์เพชร (2552) ความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเสพติระหว่างองค์การภาครัฐและองค์การภาคเอกชน ศึกษาเฉพาะศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติภาคเอกชน (ศอ.ปส.ย.) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/TU.the.2010.557
- พิฑูรย์ ทองนิม (2558) การจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ (วิทยานิพนธ์ สาขาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)
<https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/10157/1/404539.pdf>

วัชรระ สายสมาน (2562) การนํานโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติ : ศึกษากรณี การพัฒนา
ชุมชนเชิงพื้นที่แบบองค์รวมของบริษัทเอฟี่ด (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
การเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)
<https://repository.nida.ac.th/bitstream/handle/662723737/5081/b208794.pdf?sequence=1&isAllowed=y>